

YUNAN TAARRUZU SONRASI MUĞLA VE ÇEVRESİNDE YENİ KUVVETLERİN OLUŞTURULMASI İÇİN YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER

Activities to Form New Forces In The Southern Part Of Aydın After The Greek Attack

Emine PANCAR*

ÖZET

Aydın cephesinde Kuva-yı Milliye birlikleri 23 Haziran 1920'de başlayan Yunan genel taarruzunu durduramamışlardır. Bu durumun bir sonucu olarak, Aydın'ın güneyinde Yörük Ali Efe emrinde yeni kuvvetlerin oluşturulması için faaliyete başlanılmıştır.

Muğla Heyet-i Milliye Reisi Vekili Mehmet Rağıp ve 175. Alay 2. Tabur Komutanı Osman yeni kuvvetlerin oluşturulmasında Yörük Ali Efe ile sürekli muhaberede bulunmuşlardır. Bu muhabere neticesinde taburunun kuvveti hızla artarak, iaşe ve ikmal konusundaki eksiklikler de giderilmeye çalışılmıştır. Seyyar Jandarma Tabur Komutanı Molla Hasan, Numune Tabur Komutanı Bahaddin Bey, Zekai Bey, Necmeddin Bey gibi vatanseverler de taburların oluşmasında büyük gayret göstermişlerdir. Her türlü gelişmeden Yörük Ali Efe'yi haberdar etmişler, bu sayede efradın toplanması, sevk ve idaresi, iaşe ve ikmal gibi konularda etkili faaliyetler yürütülmüş ve kısa sürede taburların mevcutları artırılmıştır. Yürütülen bu fedakarane çalışmalar sonucunda bir yandan Aydın'ın güneyinde oluşturulan kuvvetler düzene sokulurken, diğer yandan da düzenli orduya geçiş için gerekli olan şartlar hazırlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Numune Taburları, Yörük Ali Efe, Bahaddin Bey

ABSTRACT

The Turkish revolutionary troops in the Aydın Front could not stop the general attacks of Greek troops, which began to attack on 23rd June, 1920. To this end, new action plans were taken in the southern part of the Aydın front under the command of Yörük Ali Efe.

Commander Osman, the head of the 175th Regiment of the 2nd Troop, and Mehmet Rağıp, The Deputy Chairman of the Muğla Council, communicated with Yörük Ali Efe while forming new forces in order to stop and prevent the attacks. Consequently, the troop gained pace and the competent authorities made effort to compensate for the deficiencies in the field of food and supply. Molla Hasan, the Troop Commander of the Mobile Gendarmerie Team, and patriots such as Bahaddin Bey, Zekai Bey and Necmettin Bey contributed to this process in order to form stronger troops. They informed Yörük Ali Efe on all kinds of improvements and developments within this field. Thanks to all these efforts, people clubbed together to enhance the opportunities in the field of transportation, administration, food and supply. Eventually, the current conditions of the troops were improved in a short time. Thanks to all these efforts and contributions that required a great deal of dedication, the troops in the southern part of Aydın were arranged properly on one hand. On the other hand, this process referred to the first steps of shifting to a regular troop system.

Key Words: Pilot Battalions, Yörük Ali Efe , Bahaddin Bey.

Giriş

Her türlü güçlük ve ikmal yetersizliğine rağmen inatla direnen Osmanlı kuvvetlerinin 1918 yılı Eylül ayı sonlarında, Filistin cephesinde İngilizler karşısında tutunamayarak geri çekilmeleri, Sadrazam İzzet Paşa'nın ifadesine göre mütarekenin imzalanmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. 30

*Yrd.Doç.Dr., Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü – DİYARBAKIR (epancar01@gmail.com)

Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi imzalanmış, mütarekenin 7. maddesi ile İtilaf Devletleri Türk vatanında istedikleri yeri işgal etme hakkını elde etmişlerdir. Bu hüküm, sivil, asker tüm halkın hoşnutsuzluğuna sebep olmuştur. (Türkmen, 2001: 24-25) Mütarekeye göre; sınırların denetlenmesi ve içte asayişin korunması için gerekli birliklerin dışındaki Türk ordusu derhal terhis edilecek, savaş gemileri, ordunun silah, araç ve gereçleri müttefiklere verilecektir. (Türk İstiklal Harbi I Mondros Mütarekesi Ve Tatbikatı, 1962: 31-32) Türk milletinin son derece aleyhine alınmış olan bu kararlar ile her şekilde milletin kendini savunmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ordunun terhisi yanında Jandarma birliklerinin de terhis edilmeleri, özellikle Batı Anadolu'da ve Doğu Karadeniz'de eşkıyalık hareketinin artmasına sebep olmuştur. (Türkmen, 2001: 82)

İtilaf Devletleri Mondros Mütarekesini kendi çıkarları doğrultusunda yorumlayarak, işgallere başlamışlar, İtalyanlar, Fransızlar, İngilizler Anadolu'nun çeşitli yerlerini işgal etmişlerdir. Fakat bu işgaller içinde Türk milletine en zor gelen işgal hareketi, İtilaf Devletleri'nin destek ve onayıyla İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi olmuştur. (Kasalak, 1998: 2) 15 Mayıs 1919 sabahı Yunanlıların İzmir'i işgali İstanbul'daki askeri makamlar nezdinde dahi beklenilmeyen bir gelişme olup, Anadolu üzerinde de müthiş bir darbe tesiri yaratmıştır. Padişah saltanat şuarasını toplantıya çağırırken, İstanbul'da ve vatanın farklı yerlerinde yapılan mitinglerde ve çekilen telgraflarda, İzmir'in ve vatanın uğramakta olduğu milli felaket en veciz sözlerle dile getirilmiştir. (Türkmen, 2001: 163-166) Yunan ordusunun karşısında ciddi bir mukavemetin olmayışı işgalin hızlı bir şekilde yayılmasını doğurmuş, geçirilen kısa süreli kararsızlık döneminin ardından, çeşitli yerlerde sivil direniş hareketleri başlamıştır. (Tekeli-İlkin,1989:74)

İstiklal harbi başlarında düzenli ordu birlikleri ile değil de milis kuvvetler ile mücadeleye girişilmesinin asıl sebebi, mütareke gereğince Osmanlı ordusunun büyük ölçüde terhisi edilmiş olmasıdır. (Türkmen, 2001: 167) İtilaf Devletleri'nin Türk Devleti'ni parçalama çabaları, Damat Ferit hükümetinin duruma seyirci kalması, Yunan işgal ve mezalimi sonucu halkın kendi bölgesini savunma düşüncesi Kuva-yı Milliye'nin doğmasında önemli sebeplerdendir. Kuva-yı Milliye dar anlamda düzenli ordu birlikleri dışında bir tür gerilla savaşı ile mücadele veren, sevk ve idareleri merkezi bir komutanlığa bağlı olmayan silahlı guruplardır. Geniş anlamda ise İstiklal Harbinin tamamını ifade eder. (Kasalak, 1998: 1-4) Subay ve bürokratlar, efeler ve zeybekler, farklı meslek guruplarından gönüllüler, eşraf ve din adamları, köylüler gibi çok geniş bir yelpazeden oluşan Kuva-yı Milliye; işgal kuvvetlerinin Anadolu içlerine ilerlemesini durdurma, halkı Ermeni ve Rum çetelere karşı koruma, düzenli ordunun kurulması için zaman kazanma, bağımsızlığa karşı olanları tesirsiz hale getirme gibi çok önemli görevleri yerine getirmiştir. (Kasalak, 1998: 5-9)

Kuva-yı Milliye devri İstiklal mücadelesinin ilk bir buçuk yıllık dönemini kapsamakla beraber, 1920 yılı sonlarına kadar ordu devletin resmi kuvveti olarak görünmeye gayret etmiş ve işgalci kuvvetlerin karşısına çıkardığı birliklerini milis kuvvetlerin yanında savaşa sokarak, bunu da resmen ifadeden sakınmıştır. (Türkmen, 2001: 167-168) Fakat düşmanın yeni kuvvetlerle sayısını arttırması, Kuva-yı Milliye'nin yapısal sorunlarının ciddi sıkıntılara sebep olması ve klasik savaş ilkeleri ile uyumsuzluk gibi sorunlar, Kuva-yı Milliye'nin bağımsızlığın sağlanması için yeterli olmayacağı sonucunu doğurmuştur. (Kasalak, 1998: 10-11)

Yunan Genel Taarruzu

Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin açılmasından sonra Kuva-yı Milliye'nin tasfiye edilmesi gündeme gelmiş, bu durum Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerini endişeye düşürmüştür. Zaten meclisin açılışından sonraki dönemde düzenli askeri birliklerle, milis kuvvetlerinin işbirliği yapmaları konusu bir zaruret haline gelmiştir. Nitekim meclis 16 Mayıs 1920'de bir karar çıkararak Kuva-yı Milliye'yi Milli Müdafaa Vekâletine bağlamış, iaşe ve ikmalinin hükümetçe karşılanması gereğini kabul etmiştir.

Bu konuda görevlendirilen Müdafaa-i Milliye ve Maliye Vekâletleri Kuva- yı Milliye için ödenek bulma yoluna gitmişlerdir. Kuva-yı Milliye düzenli ordu birlikleri ile birleştirilmiş, fakat ihtiyaçları hiçbir zaman tamamlanamamıştır. İaşe ve ikmal yetersizliği, para meselesi, personel eksikliği bir süre daha ciddi bir sıkıntı olarak devam etmiştir. (Türkmen, 2001: 275)

Yunan işgal kuvvetlerinin ileri harekâtını milli kuvvetlerin durduramaması, düzenli ordu mu, Kuva-yı Milliye mi tartışmasını beraberinde getirmiştir. 28 Mayıs 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan gizli oturumda, mevcut siyasi ve askeri vaziyet hakkında Müdafaa-i Milliye Vekili Fevzi Paşa uzun bir açıklama yapmış, Kuva-yı Milliye tarafından önemli başarılar elde edildiğini, fakat kati bir neticeye ulaşmak için muntazam kuvvete şiddetle ihtiyaç olduğu belirtmiştir. Daha 1920 Mayıs ayından itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetinin askeri işlerden sorumlu bakanı Fevzi Çakmak, düzenli orduya geçişteki kararlılığı dile getirmiş fakat bunun için biraz zamana ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. (Türkmen, 2001: 277)

Muğla'da ise Yunan genel taarruzu öncesinde Hürriyet ve İtilaf Fırkası taraftarlarının milli mücadele aleyhindeki faaliyetleri hayli artmıştır. Muğla'daki Kuva-yı Milliye muhalifleri bir yandan İngilizlerle görüşme ayarlamak için uğraşmışlar, diğer yandan da halkı Kuva-yı Milliye aleyhinde ayaklandırmak için milli mücadele aleyhtarı gazeteleri, İstanbul'un fetvalarını bölgeye girdirmeye çalışmışlardır. Yunanlılara karşı yürütülen mücadelede büyük hizmetleri olan Yörük Ali Efe ve Demirci Mehmet Efe Muğla'daki Kuva-yı Milliye muhalifleri tarafından karşı karşıya getirilmek istenilmiştir. 57. Tümen Komutanı Albay Mehmet Şefik Bey gelişmeleri yakından takip etmiş, Aydın cephesinin öz kuvvetleri olan Yörük Ali Efe ve Demirci Mehmet Efe'nin bir kısım Hürriyet ve İtilaf Fırkası taraftarlarının kışkırtma ve yalanlarına kapılmamaları için sürekli olumlu telkinlerde bulunmuş ve olası bir çatışmayı engellemeye çalışmıştır. (Aker, 2006: 391-398)

Ankara'da meclisin açılmasından sonra iç isyanlar daha da artmış, mücadele taraftarları iki ateş arasında bırakılmaya çalışılmıştır. 4 Mayıs 1920 tarihinde Albay Refet Bey'in gönderdiği telgrafta, Gerede, Bolu ve çevresindeki asilerin bastırılması için birkaç yüz zeybeğin Aydın cephesinden acilen gönderilmesi istenmiştir. İstenilen kuvvet Demirci Mehmet Efe'nin en yakın arkadaşlarından Postlu Mestan Efe, Zurnacı Mehmet Efe ve Dokuzun Mehmet Efe komutalarında yüzer zeybekten ve milis süvarilerden üç bölük oluşturulmuş, Yüzbaşı Nuri Bey komutasında isyan bölgesine gönderilmiştir. 6 Mayıs 1920'de Albay Refet Bey kuvvetli bir piyade taburuyla birkaç makineli tüfek ve iki dağ topunun önce istenilen zeybeklerle beraber Kurmay Binbaşı Nazım'ın komutasında acilen gönderilmesini istemiştir. (Aker, 2006: 400-402) Bir yandan işgal kuvvetleri ile diğer yandan isyancılarla uğraşmak, vatansızların geçirdiği zor günleri göstermektedir. Yunanlıların genel taarruz için hazırlandığı bu dönemde Aydın cephesindeki yetersiz kuvvetlerin isyan bölgelerine gönderilmesi, Yunan işgal kuvvetlerine karşı yürütülen mücadelede başarıyı daha da zorlaştırmıştır. Nitekim Apak'ın ifadesine göre, Menderes mıntkasında mevcudu iki bin kadar olan 57. Tümen ile Balıkesir mıntkasında aynı kuvvette 61. Tümeden ve mevcutları azalıp çoğalan çetelerden başka kuvvet yoktur. (Apak, 1990: 181) Yunan genel taarruzu öncesinde silah ve cephane konusunda ciddi eksikler bulunmakla beraber, yüksek rütbeli ve tecrübeli komutanların yokluğu da sevk ve idare elemanlarının zayıf olmasına sebep olmuştur. (Aker, 2006: 413)

Uzun süredir iaşe, ikmal ve askeri kuvvet bakımından takviye edilen Yunan ordusu, 23 Haziran 1920 tarihinde genel taarruza geçmiştir. Aydın cephesinde Yunan kuvvetlerini kuzeyde Milli Aydın Alayı, güneyde ise Milli Menderes Alayı karşılamıştır. Gün boyu yapılan muharebelerde zaman zaman düşman kuvvetleri püskürtülmüş ise de durdurulamamıştır. Yunan kuvvetleri Aydın Alayının sağ kanadı arkasından ilerleyerek, akşama doğru Menderes Alayına yaklaşmıştır. Bu durum karşısında Menderes Alayının ihtiyat siperlerinin tahliyesi, Aydın Alayının durumunu tehlikeye düşürmüştür. Askeri birliklerin mühim kısmı cephe gerisindeki ilçe halkından oluşmaktadır. Bunların ailelerini

kurtarma kaygısıyla cepheyi terk etmeleri ciddi sıkıntı yaratmıştır. Önce Menderes Alayında baş gösteren bu durum hızla Milli Aydın Alayını da etkilemiş ve büyük Menderes cephesinin zamansız düşmesine neden olmuştur. 24 Haziran sabahı ise Yunanlılar daha büyük kuvvetlerle saldırıya geçmişlerdir. Yunan topçu ateşi karşısında dağ kuvvetleri de geri çekilmiş, toplar dahi tehlikeye düşmüştür. Sökeli Ali Efe, maiyetindeki zeybeklerle düşman tehdidi altında bulunan topları kurtararak, büyük hizmette bulunmuştur. Aydın mevzilerinde Aydın Milli Alay Komutanı Üsteğmen Zekai, Tabur Komutanları Yedek Subay Aydınlı Teğmen Hafız, Muğlalı Teğmen İdris ve Kafkasyalı Teğmen Hasan Beylerin ustaca sevk ve idareleri sayesinde, kuvvetçe üstün olan düşman taarruzu durdurulabilmiştir. Milli Menderes Alayında ise durum bu şekilde gelişmemiştir. Alay Komutanı Yüzbaşı Nuri Bey, 23 Haziran 1920 günü Bolu isyan bölgesinden dönmüştür. (Aker, 2006: 439) 24 Haziran 1920 sabahı düşman güneyde taarruza başladığında ciddi bir mukavemetle karşılaşmadan ilerlemiştir. (Tekeli-İlkin, 1989: 313-314)

Tümen komutanı Albay Mehmet Şefik Bey bu durumda düşmanı kuzeyden baskı altında tutarak geri çekilme emrini vermiş, yanındakilerle birlikte güçlkle Nazilli'ye ulaşabilmiştir. (Akın, 2005: 99) Yunan işgal kuvvetinin Nazilli istikametindeki ilerleyişini 25 Haziran'da durdurmalarından istifade ile 500-600 kişi ile Nazilli'de bir mevzi tutularak, 30 Haziran 1920 tarihine kadar Nazilli'de savunma tertibatı alınmakla geçirilmiştir. 2 Temmuz 1920'de düşmanın üstün taarruzları karşısında milli kuvvetler Kuyucak'tan Burhaniye'ye çekilmek zorunda kalmış, aynı gün Alaşehir istikametinden güneye gelişen düşman taarruzları karşısında Buldan'da bulunan müfreze de tutunamamıştır. Toplanabilen kuvvetlerle Sarayköy'de Büyük Menderes nehri sırtlarında savunma tertibi alınmış, Yunan 4. Alayı kademe kademe ilerleyerek Sarayköy batısındaki Büyük Menderes dirseğine kadar olan araziye ele geçirmiştir. Yunan taarruzu burada durmuş ve bundan sonra iki taraf uzunca bir müddet buldukları bölgelerde kalmışlardır. (Aydinel, 2008: 325-327) Milis kuvvetlerin bir kısmının Sarayköy önlerine diğer kısmının ise dağılarak Menderes nehri güneyine çekilmesi, Kuva-yı Milliye'nin baskın harekâtında başarılı olurken cephe savaşlarında başarılı olamadığını açıkça göstermiştir. (Demirayak, 2007: 516)

Yunan kuvvetlerinin Sarayköy önlerine kadar ilerlediği ve Denizli'yi tehdit eder duruma geldiği zamanda, Denizli'deki Rum erkekler ve isteyen aileler Eğridir'e sevk edilmiştir. Fakat bu sevkîyat hiçte kolay olmamıştır. Zeybeklerin taşkın davranışlarıyla birlikte, Hürriyet ve İtilaf Fırkası taraftarlarının azınlıkların tehciri sırasında halkın korkulu ve endişeli durumundan istifade etmeye çalışmaları üzücü olayların yaşanmasına sebep olmuştur. Yaşanan bu olaylar ile kardeşin kardeşi öldürmesi bölge halkının moralini oldukça olumsuz etkilemiştir. (Köstüklü, 1999: 183-187) Nitekim Denizli Olayı ile bölge halkının şikâyetlerinin meclise kadar ulaşması, düzenli orduya geçişi hızlandıran sebeplerden biri olmuştur. Denizli Olayından sonra Yörük Ali Efe, Demirci Mehmet Efe'yi doğrudan meclise şikâyet etmiş, fakat Mustafa Kemal Paşa yapılacak daha çok iş olduğundan ne Yörük Ali Efe'den, ne de Demirci Mehmet Efe'den vazgeçmiştir. Bununla beraber komuta değişikliği yapılmış, Muğla ve Havalisi Kumandanlığına Yarbay Mehmet Nuri Bey, 57. Tümen Komutanlığına da Yarbay Nazmi Bey getirilmiştir. (Aydinel, 2007: 342-343) İlerleyen günlerde Demirci Mehmet Efe'nin huzursuzluğu daha da artmış, Mustafa Kemal Paşa'ya kendini mazur göstermek için telgraflar göndermiştir. Demirci Mehmet Efe'nin uygunsuz hareketlerinin devam etmesi, Demirci Mehmet Efe kızanlarını Yörük Ali Efe kızanlarıyla karşı karşıya getirmiş, küçük çaplı da olsa aralarında müsademe yaşanmıştır. (Pancar, 2012: 260) Yunan ordusunun Denizli'yi tehdit ederken yaşanan bu acı olaylar, bir kez daha düzenli orduya geçiş zorunluluğunu göstermiş olması bakımından önemlidir.

Yeni Kuvvetlerin Oluşturulması İçin Yürütülen Faaliyetler

Yunan genel taarruzuna karşı koymadaki başarısızlığın bir sonucu olarak, subaylarla birlikte efelerin organize ettiği yeni birliklerin kurulması çabasına gidilmiştir. Halkın geniş katılımı ile Kuva-yı Milliye'nin daha organize hale getirilmesi amaçlanmıştır. Cenup Mıntıka Komutanlığı adı altında Muğla da dahil olmak üzere Müstakil Aydın Numune Taburları teşkiline memur edilen Yörük Ali Efe bu yönde gayretli faaliyetler yürütmüştür. (Aydın, 2008: 349)

Yörük Ali Efe ile sürekli irtibat halinde bulunan Muğla Heyet-i Milliye Reisi Vekili Mehmet Ragıp Bey, 30 Haziran 1920 tarihinde 'Çine'de Mücahid-i Muhterem Yörük Ali Efe'ye hitabıyla gönderdiği telgrafında, Muğla'da teşkil edilecek taburun eksiklerinin giderilmesini isteyerek, her türlü emirlerini ifaya hazır olduklarını bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:1 G: 146 B: 1) 4 Temmuz 1920'de 175. Alay 2. Tabur Komutanı Osman, Çine'de bulunan Yörük Ali Efe'ye tabur mevcudunun 70 er olduğunu haber vermiştir. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 664 B: 1) Aynı tarihte Muğla'da Tabur Komutanı İdris, Yörük Ali Efe'ye rahatsızlığının mevcut durumdan duyduğu üzüntüden ileri geldiğini anladığını ve taburun dört güne kadar hareket edeceğini bildirmiştir. Teğmen İdris telgrafta ayrıca "ne yapalım biz elimizden geldiği kadar çalıştık. Fedakarane hareketimiz herkesçe malumdur. Bütün ahali sizden memnundur..." diyerek, Yörük Ali Efe'yi teselliye çalışmıştır. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 667 B: 1)

Yürütülen bu gayretli çalışmaların yanında hala firar olayları devam etmektedir. 6 Temmuz'da 2. Tabur Komutanı Osman 11 neferin firar ettiğini bildirmiş, 8 Temmuz'da ise Muğla Heyet-i Merkeziye Reisi Vekili Mehmet Ragıp da Yörük Ali Efe'ye firar olaylarından yakınmıştır. Bu durumun ortadan kaldırılması için zabitanın daha büyük faaliyet göstermesinin gerektiğini ve daima uyanık bulunmasının şart olduğunu belirten Ragıp Bey şu öneride bulunmuştur: "... 130 kişilik bir efrat kafilesi eylem heyetimiz emrinde sekiyat efradı olarak bulunmaktadır. Bunlar meyhanında dinç ve kuvvetli ve kendisinden istifade kabil olan birçok kişiler bulunmaktadır. Yalnız tevellüdlarının 312-313 olmasından alınmıyorlar. Halbuki bunlar diğer tevellüdlere nazaran daha kuvvetli bulunmaktadır. Binaenaleyh sürat-i teşkiline medar olmak üzere iş bu 312-313 tevellüdların de kuvvetli olanlarından tabura idhalini emir buyurmanızı istirham eylerim...". (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 675 B: 1) 17 Temmuz'da 2. Tabur Komutanı Osman mevcudun 138 olduğunu bildirirken, (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 715 B: 1) M. Ragıp Bey firar ettikleri takdirde elbiselerin bedelinin kendilerinden veya ailelerinden almak şartıyla tabur efradının elbiselerinin verilmesi için emir buyrulmasını Yörük Ali Efe'den istemiştir. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 715 B: 2, ATASE Arş. YAED, K:4 G: 649 B: 1) Dört gün sonra ise Tabur Komutanı Osman mazbata karşılığı alınan, Milas ve Fethiye Heyet-i Milliyelerinde bulunan elbiselerin gelmediğini ve bunların gönderilmesi için emir buyrulmasını Yörük Ali Efe'den istemiştir. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 710 B: 1)

175. Alayın 2. Taburunun teşkili yolunda yürütülen bu çalışmalar yanında, Muğla'da bir Numune Taburu oluşturmak isteyen Kuva-yı Milliyeci Ahmet Süreyya 9 Temmuz'da Yörük Ali Efe'den bu durumu uygun bulup bulmadığını bildirmesini rica etmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 699 B: 1) Buna karşı 10 Temmuz 1920'de Mehmet Ragıp Bey heyetin henüz Nizamiye Taburunun teşkili ile uğraştığı için heyetin silah vs. tedariki hususunda herhangi bir teşebbüste bulunamayacağını Yörük Ali Efe'ye bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 700 B: 1) Mevcut durumdan istifade etmek isteyen bazı kişiler ise ellerinde herhangi bir emir olmadığı halde Yörük Ali Efe tarafından tabur teşkilatına memur edildiklerini söyleyerek, gerek Kuva-yı Milliye'nin gerekse hükümetin işlerine müdahale etmeye çalışmışlardır. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 727 B: 1)

Kaymakam (Yarbay) Nuri Bey'in Muğla ve Havalisi Kumandanı olarak Muğla'ya gönderilmesinden sonra, Çine'nin askeri işleri de bu kumandanlığa bağlanmıştır. Etrafta boş gezen eli silahlı kişilerden faydalanılarak, Milli Çine taburu namıyla bir tabur teşkiline karar verilmiştir.

(Başaran, 2006: 47) Kaymakam Nuri Bey taburun kumanda heyetini teşkil edecek ihtiyat subaylarıyla Çine'ye oradan da Yağcılar köyüne geçerek, Kılıoğlu Hüseyin Efe ile görüşmüş ve ortak bir karara varılmıştır. Birkaç gün içinde taburun efradı sağlanmış, Sarayköy'e kadar iaşesi develere yüklenmiştir. Taburun herhangi bir uygunsuz yola başvurması için bir de tabur kasası yaptırılarak, içine yeterli miktarda para konmuştur. Tüm bu çabalara rağmen, Çine Milli taburu Yenipazar'a varır varmaz 'yiyecek isteriz, elbise isteriz, çamaşır isteriz' demeye başlamıştır. Kılıoğlu Hüseyin Efe'nin küçük kardeşi de maiyetindeki silahlı kuvvetle Yenipazar'dan Bozdoğan'a gitmiş, orayı haraca keserek pabuç, elbise, çamaşır toplamış, oradan da Ali Ağa çiftliğine giderek burada da birçok rezalet yapmıştır. Danişmentli İsmail de maiyetine aldığı kalabalık süvari kuvveti ile Denizli'ye gitmiş, Denizli ve Havalisi Kumandanından bazı isteklerde bulunmuştur. Denizli ve Havalisi Kumandanı Danişmentliye kıymet vermemiş ve derhal Denizli'yi terk etmesini, aksi halde icap eden muamelenin yapılacağını söylemiştir. Aynı zamanda çeşitli yerlerde soygunculuk yapan adamların üzerine kuvvet gönderilmesini Garp Cephesi Kumandanlığı ve Muğla ve Havalisi Kumandanlığına bildirmiştir. Kaymakam Nuri Bey ise Çine'de bulunan Yörük Ali Efe'ye durumu bildirmiş ve Kılıoğlu Hüseyin Efe'nin hareketinin önlenmesini istemiştir. (Gökbel, 1964: 414-416)

Durumu öğrenen Yörük Ali Efe, Asaf (Gökbel) Bey'i ve Çine Heyet-i Milliye azalarından Cemal Efendi'yi Yenipazar'a göndermiştir. Asaf Bey Kılıoğlu Hüseyin Efe'ye yaptıkları hareketin doğru olmadığını, Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe'yi imha eden hükümetin kendisinin de hakkından geleceğini belirtmiş, derhal Çubuk Dağı'na dönmesi gerektiğini söylemiştir. Nuri Bey'le de makine başında görüşmeleri sağlanmıştır. Nuri Bey'de Kılıoğlu Hüseyin Efe'ye önemli uyarılarda bulunmuş ve Efe cepheye gitmesi konusunda ikna edilmiştir. (Gökbel, 1964: 417-418) Yunan kuvvetlerine karşı Sarayköy önünde bir savunma hattı oluşturulmaya çalışılmakta, bunun içinde mevcut kuvvetlerin düzene sokulmasına uğraşmaktadır. Fakat başlangıçtan itibaren Kuva-yı Milliye hakkında eleştiri mevzu olan keyfi uygulamalar burada da karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda gerek Yunan işgal kuvvetlerine karşı yürütülen mücadelenin başarıya ulaşabilmesi gerekse memleket içinde asayişin sağlanabilmesi için düzenli orduya geçişin bir zorunluluk haline geldiği anlaşılmaktadır.

Bölgesel olarak Muğla'da Kuva-yı Milliye'nin düzene sokulması ve yeni kuvvetlerin oluşturulması için yürütülen faaliyetlerle birlikte, 27 Temmuz 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisi Reisi sıfatıyla Mustafa Kemal Paşa tarafından oldukça önemli bir genelge yazılmıştır. Genelgenin birinci maddesinde, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Heyet-i Merkeziye ve Heyet-i İdarelerinin bölgenin en büyük mülki memurunun emri altında bulunacakları, ikinci maddesinde mahalli asayiş için Jandarma Kuvveti meydana getirilerek, meydana getirilmiş ve getirilmekte olan Kuva-yı Milliye namı altındaki kuvvetlerin mahalli jandarma emri altına girecekleri, üçüncü maddede ise oluşturulan gönüllü müfrezelerin mıntikanın en büyük askeri kumandanının emrine girmesi ve bunların yiyecek ve giyecek masraflarının da jandarma ve Müdafaa-i Milliye Vekaletince temin olunacağı bildirilmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 731 B: 1) Genelge ile Kuva-yı Milliye'nin bir düzene sokulması amaçlanmıştır. Genelge ayrıca düzenli orduya geçişte önemli adımlardan biri olmuştur.

Mücadelenin başlangıcından itibaren Anadolu'daki İtalyan sivil ve askeri yetkilileri Yörük Ali Efe ve Demirci Mehmet Efe'nin faaliyetlerini yakından izlemişlerdir. Yunan genel taarruzundan sonra Yörük Ali Efe ve arkadaşlarının yeni kuvvetler teşkil etme yönündeki çabaları da İtalyan İşgal Ordusu Kurmay Başkanı Albay Fusoni tarafından, Söke'den Roma'ya Dışişleri Bakanlığı, Başkomutanlık ve Kont Senni'ye bir telgraf ile bildirilmiştir. Bu telgrafta Yörük Ali Efe hakkında şu bilgiler verilmiştir: *"Ali Efe, Menderes Nehri'nin sağ tarafındaki Yunanlılara karşı savaşan Bozdoğan'daki kızanlarını yeniden tertiplemiştir. Her türlü imkandan mahrum olan bu askeri tasnifin başarılı olacağı ümit edilmiyor. Askerlerin yenden kaydı yapılıyor. Eğer Türkiye'nin minneti kazanılmak isteniyorsa, askeri*

malzeme yardımı gerekiyor. Çete Reisi Ali Efe'nin, Yunanlıların Denizli'ye doğru ilerledikleri haberlerini teyit ettiği bildiriliyor." (Çelebi, 2007: 111) Yörük Ali Efe'nin yeni kuvvetlerin teşkili için yürüttüğü çalışmalar İtalyanlarında dikkatini çekmiştir. Her ne kadar her türlü imkândan mahrum olan bu kuvvetlerin başarılı olacağına ümit edilmediği belirtilmiş ise de bölgede güven ve huzurun kaynağı olarak görülen Yörük Ali Efe'nin oluşturduğu yeni kuvvetler de büyük takdir toplamış ve sonuna kadar Yunanlılarla mücadele edileceğini göstermiştir.

27 Temmuz 1920 itibarıyla Seyyar Jandarma Tabur Komutanı Molla Hasan "Oğlum Ali" şeklinde başladığı telgrafında, Hacı Halil'in kızanlarını tamamen Seyyar Jandarmaya kaydettiğini, cuma günü Karacasu'ya geçerek oradaki teşkilatı da ikmal edeceğini Yörük Ali Efe'ye haber vermiştir. (ATASE Arş. YAED, K:4 G: 735 B: 1) Molla Hasan 3 Ağustos tarihli telgrafında oldukça önemli bir konuya dikkat çekmiştir. 300-310 doğumlu efrat gerek seferberlik ve gerekse son zamanlarda birçok cephede askeri hizmeti ifa etmekle beraber, verilen zayıat sonucu bunların sayıları hayli azalmıştır. Teşkil edilecek tabur efradının toplanmasında yaşanan zorlukların sonucu, sayıları çok olan sevk efradından taburun ikmal edilmesinin uygun görülüp görülmediğini Yörük Ali Efe'den sormuştur. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 242 B: 1) Bozdoğan yolu ile Çine'ye gelen Zekai Bey'de Milis Taburunun Bozdoğan'da teşkil edilmek üzere olduğunu bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 416 B: 1)

Aydın Alayı Numune Taburu Komutanı Yüzbaşı Bahaddin, 10 Ağustos 1920 tarihinde Yörük Ali Efe'ye gönderdiği telgrafında yürütülen faaliyetler hakkında ayrıntılı bilgi vermiştir. Buna göre silah ve cephane ihtiyacı ahali rencide edilmeden usulü dairesince toplanacaktır. 300-315 doğumlular arasından küçük zabitanın celbi suretiyle zabitan kadrosunun ikmaline çalışılacaksa da bölüklerin istenen şekilde mükemmel idaresi için mutlaka iki zabite ihtiyaç vardır. Yenipazar'daki efradın celp ve cemi hakkında da muhabere yapılacaktır. Taburun genel kuvveti ise şöyledir: Biri hesap memuru olmak üzere beş zabıt, 150 nefer, 6 hayvan, 186 silah, 1200 cephane. Efrada evvelki gün peynir, karpuz, bulgur pilavı, bir gün önce ise etli bamyaya, zeytinyağlı patlıcan verilmiştir. Molla Hasan ile de görüşülerek jandarma karakollarına silah ve cephane toplanması hakkında emir verilecektir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 631 B: 1-2-3) Verilen bilgilerden her konuda daha dikkatli ve teşkilatlı hareket edilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Halka iyi davranılması, haberleşmeye önem verilmesi, efradın mevcut şartlarda en iyi şekilde doyurulmaya çalışılması ve kuvvetlerin mükemmel şekilde sevk ve idareleri için zabitanın mutlaka gönderilmesinin istenmesi, yaşanan olaylardan edinilen tecrübeler ışığında hareket edilmeye çalışıldığını göstermektedir.

11 Ağustos 1920 tarihinde Koçarlı'da Yunus Beyzade Mehmet Bey'e ve Kuşadası'nda Mehmet Bey'e gönderilen telgraflarda; Tekrar faaliyete başlama vaktinin geldiği, Ali Fuat Paşa'dan alınan telgraf gereği Kuva-yı Milliye'nin her tarafta idaresinin şart olduğu belirtilmiştir. "Bilhassa toplanan silahların hiçbir suretle kaybedilmemesi lazımdır. Muhaliflerin cezası verilecektir." denilerek silahların muhafazasına dikkat edilmesi özellikle istenmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 584 B: 1) Mutasarrıf Tevfik Bey de "evvel ve ahir cem ve derc edilmiş olan silahların emin bir mahalde depo edilerek miktarının bildirilmesi ve şimdilik hüsnü muhafazası emrini mülhakata verdiği" Yörük Ali Efe'ye bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 609 B: 1) Silah ve cephane noksanlığının verilen mücadelenin başarısını ne derece olumsuz etkilediğini yaşayarak gören vatanseverler, silahların en iyi şekilde muhafazası için tüm önlemleri almaya gayret etmişlerdir.

Yüzbaşı Bahaddin 12 Ağustos 1920 tarihli telgrafında, taburun durumunu ve kendisine sorulan konular hakkındaki görüşünü Yörük Ali Efe'ye açıklamıştır. Numune Taburu Komutanı Yüzbaşı Bahaddin zabitanın işesi için Heyet-i Milliye'ye emir verdiğinden dolayı öncelikle Yörük Ali Efe'ye teşekkür etmiştir. Yüzbaşı Bahaddin işelerin aynen mi, yoksa bedelen mi sarfi konusunun kendisine sorulmasına verdiği cevapta; Taburlardan evlere yemek götürmenin münasip olmayacağını,

müfrezelerin ilerde artması ihtimalinde zabitanın iaşesinin karışıklığa yol açacağını belirterek “*bendenize kalırsa zabıtana yevmiye birer ekmekle beraber hizmette bulunanlar için bir miktar para itası münasip olur. Bu miktarın yarım lira olmasını rica etmek isterim*” diyerek konu hakkındaki görüşünü Yörük Ali Efe’ye ilemiştir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 612 B: 1-2) Ayrıca fişekler tamir edilmektedir. Fişeklikler ise Heyet-i Milliyece temin edilmiştir. Matara ihtiyacından dolayı gerekenlere emir buyrulması istenmiştir. Molla Hasan tarafından verilen elbiseler zabıtana ve küçük zabıtana verilmiştir. Yenipazar Heyet-i Milliyesinin tabur zabitanına birer fotin hediye etmesinin emir buyrulması da Yörük Ali Efe’den rica edilmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 612 B: 1-2)

Bozdoğan’da bulunan Yüzbaşı Bahaddin Bey’in verdiği bilgilere göre 12 Ağustos 1920 tarihinde Numune Taburu mevcudu 250 nefer, 6 zabıt ve memurin, 6 hayvan ve Yenipazar’dan gönderilip yolda olanlarla beraber 234 silahtır. Çamlıcalı Hüseyin Efe’de ihtiyacından fazla cephaneye olduğu haber alınmış, bunun tabura verilmesi ve cephaneye temini için gerekli yerlere emir buyrulması Yörük Ali Efe’den rica edilmiştir. Bahaddin Bey telgrafında ayrıca şu konulara değinmiştir; İleride Tabur Makineli Tüfek Bölüğünün teşkili ihtimaline binaen tabur dört bölük üzerine kurulmuştur. 1. Bölük İhtiyat Zabıt Vekili Cevat Efendi kumandasında ve 65 nefer mevcuduyla İnebolu’dadır. Arpaz’a bağlı 4. Bölük cephanesizlik yüzünden merkezde bulunmaktadır. Merkez ve civar karye halkının elindeki tüm silahlar toplanmış olup, ahalinin elinde silah kalmamış gibidir. Fakat Arpaz, Pirlibey, Dualar ve bunlara yakın köylerde ahali elinde hala bir miktar silah ve cephaneye olduğu işitilmiştir. Silah ve cephaneye en fazla olduğu duyulan Dualar ve Pirlibey cihetindekilerin toplanması için seyyar jandarma müfrezelerine emredilmiştir. Arpaz bölüğüne ahali tarafından tanınan namuslu ve fedakâr Reşit Efendi tayin edilmişse de bu kişi hastadır. Taburun tüm ihtiyacı Bozdoğan Heyet-i Milliyesince karşılanmaya çalışılmaktadır. Fakat bunun yeterli olmamasından dolayı, Yenipazar Heyet-i Milliyesinin de azami muavenette bulunmasının emredilmesi Yörük Ali Efe’den istenmiştir. Tabur efradı Yörük Ali Efe’nin teveccühünden gayet memnun olup, tabura maneviyat dersleri de verilmektedir.

Yüzbaşı Bahaddin 308-309 doğumlu efradın para ya da iki silah ve 200 adet cephaneye teslimi suretiyle nakdi bedellerinin kabulü şartıyla silah altına alınması ve bunların mevcuduna göre Ahz-ı Asker Şubesi dahilinde bir bölük veya bir tabur teşkilinin Ali Fuat Paşa’ya atfen Denizli Kalem Riyasetinden kendilerine bildirildiğini ifade ederek, “*fikrimce Yenipazar Ahz-ı Asker Şubesi dairesinde ki 308 ve 309 tevellütlü efrattan tabura merbut bir bölük teşkili münasip olacaktır*” şeklinde fikrini belirtmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 607 B: 1-2) Muğla Mutasarrıfı Müştak Bey ise 300’den 315 doğumluya kadar olan er ve ihtiyat subaylarının Muğla Havalisi Kumandanlığı ile 11. Fırka Ahz-ı Asker Kalem Riyaseti tarafından celb edildiğini Yörük Ali Efe’ye bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 237 B: 1)

16 Mayıs 1920’de Ali Fuat Paşa “*Milli taburlar teşkili için 308-309 tevellütlü talim ve terbiyesi iyi olan iki sınıf tahsis edilmiş ve her tarafta bu suretle tatbik edilmekte bulunmuştur*” diyerek, 300-308 doğumlu şahısların da gönüllü olmak suretiyle toplanmasının milli teşkilata yeterli olacağını ve 310-315 doğumlu efrat nizamiye kıtalarında istihdam edildiğinden aynı mukaddes amaç uğruna çarpışan taburların mevcutlarının dolgun bulundurulmasını Yörük Ali Efe’den istemiştir. Ali Fuat Paşa ayrıca “*310-315 tevellütlü efradın şubeleri vasıtasıyla celb ve fırkaya izamında muavenette bulunulması ve Muğla’ya gönderdiğim Denizli Kalem Reisi Kaymakam Nuri Bey’le teşri-i mesai eylemenizi bilhassa rica ederim*” diyerek, asker toplama konusunda birlikte hareket edilmesini istemiştir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 604 B: 1) Aynı anlamdaki bir emirnameyi Ali Fuat Paşa 18 Ağustos’ta Muğla, Tavas, Kuşadası, Koçarlı, Çine, Fethiye, Köyceğiz, Marmaris, Milas, Karahayt, Yenipazar, Bağarası, Dalama, Karacasu Heyet-i Milliye ile Ahz-ı Asker Şube riyasetlerine Aydın ve

Muğla Mutasarrıflıklarıyla çevre kaza ve nahiyelerine göndermiştir. Emirnemenin devamı konuya açıklık getirmesi bakımından özetle şöyledir; (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 278 B: 1)

1. Heyet-i Milliyeler şubelerle birlikte 310-315 doğumlu efradı Muğla'da Nuri Bey'in emredeceği yere sevk edeceklerdir. Hükümet-i askeriye ve mülkiyenin de 300-309 doğumlulara kadar olan efradın heyetler emrinde teşkilat yapılması için celb ve cemlerinde yardımda bulunmaları gerekir.
2. Her heyet celb ve cem edeceği 300-309 doğumlu efrat ve ihtiyat zabitanını mahalli içtima için verilecek emre kadar Heyet-i Merkeziyeler de hazır bulundurup mevcutları hakkında bilgi vereceklerdir.
3. Çeşitli sebeplerle tevellüdlüleri değişmiş olanların kayıd tevellüdlüleri dikkate alınmayacaktır.
4. Bu efrat asayiş ve inzibat için istihdam olacağı gibi vatanın müdafaası için de istihdam olacaktır.
5. Bunlardan bedel-i nakdi vermek isteyenler üç ay için 4 silah 500 fişek vermek zorundadırlar. Buna muktedir olunamazsa 250 lira verilmesi kabul olunacaktır.
6. Bedel-i nakdiler yüzde yirmi beş nisbetini tecavüz ettirilemez.
7. Heyetler bu emri aldıkları günden itibaren faaliyetleri hakkında malumat vermek zorundadırlar.

Açıklamalardan da alınacağı gibi iş birliğine ve yürütülen faaliyetlerin mutlaka bildirilmesine büyük önem verilmektedir. Asker toplama konusunda yürütülecek faaliyetlerdeki sorumluluklar ve nakdi bedel konusu net olarak ortaya konarak, asker toplama konusundaki karışıklıklar giderilmeye çalışılmıştır.

19 Ağustos 1920 tarihinde ise Mustafa Kemal Paşa tarafından Yörük Ali Efe'ye bir telgraf gönderilmiştir. Mustafa Kemal Paşa telgrafta, Muğla ve havalisine bir kumandan göndereceğini ve onunla tamamen tevhid-i mesai edilmesini bildirmiştir. Yunana karşı yapılacak tertibat, teşkilat ve teşebbüsat hakkında da gönderilecek kumandana müracaat edilmesi istenmiştir. Belgeye ilave olarak Havali Kumandanı Kaymakam Nuri Bey Muğla ve Havalisi Kumandanlığının Manisa livasıyla Aydın ve Aydın-Çine hattının Tahirli mıntıkasını ihtiva ettiğini bildirmiş ve emirlerine uyulmasını istemiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 265 B: 1) Bölgedeki kuvvetlerin düzene sokulması için yürütülen faaliyetlerle Yarbay Nuri Bey'in bölgeye gönderilmesi birlikte düşünüldüğünde, Yunan ordusu karşısına düzenli kuvvetlerle çıkılması için şartların hazırlanmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. "Şubeye" kaydıyla 20 Ağustos 1920'de gönderilen tahrirat ise önemli bilgiler içermesi bakımından şöyledir: (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 270 B: 1)

"1- 300-309 tevellüdlü efradın celb ve cemleri ile pusulalarının tanzimi ve tabura teslimi şubelerin vezaifi olup yalnız kuvve-i müsellaha ve... fıkdanı dolayısıyla hükümet ve Heyet-i Milliye jandarma ve nüfusundan istifade suretiyle keyfiyetin temini tensip olunmuştur.

2- Efradın işçileri Heyet-i Milliyelere idare ile kumandanları doğrudan doğruya makamımıza merbut taburlara aittir.

3- Hiçbir surette kimsenin emrinde efrat terk olunamaz. Heyetlere iktiza edecek kuvveti tabur kumandanlığından talep olunacak ismin tasrihi ile değil sıra ile ve muvakkat bir hizmet için verilebilecektir.

4- Yenipazar, Karahayt, Dalama tarafında celb olunacak efrat Bozdoğan taburuna sevk olunacaktır.

5- Sevk olunacak efradın yevmiyeleri heyetlerce tesviye edilmiş bulunacaktır."

Şubeler 300-309 doğumluları toplayarak tabura teslim edecek, Heyet-i Milliyeler ise efradın işçileri ve yevmiyelerini temin edeceklerdir. Tabur için gerekli olan kuvvet sıra ile muvakkat bir hizmet için verilecektir. Toplanan efrat Bozdoğan taburuna sevk olunarak taburun sayısı dolgunlaştırılacaktır.

Yürütülen görüşmeler neticesinde verilen emirler gereği Heyet-i Milliyeler faaliyetlerini arttırmıştır. 20 Ağustos'ta Çine Heyet-i Milliye Reisi Asaf Bey 310'dan 315'e kadar olan doğumlulardan 242 neferin Denizli'ye sevk edildiğini bildirmiştir. Askeri teçhizat olarak; 90 Rus, 6 muaddel martin, 7 dokuzlu mavzer, 12 .., 44 kara martin, 2 Yunan, 1 İngiliz, 1 Bulgar, 10 şınayder tüfeği ile 194 bomba toplanmış, bunlar da şube deposunda muhafaza edilmektedir. 308-309 doğumlu efrattan 30 nefer Ankara'ya seyyar jandarma olarak sevk olunduktan sonra, kalan efrat ile Çine'de bir bölük teşkil edilecektir. İhtiyat zabitanından muhtelif sınıflardan olmak üzere üç mülazım-ı sani, bir zabıt vekili bulunmaktadır. 314-315 doğumlu efrattan muhtelif mahallere 60 nefer sevk edilmiş, 308 doğumlu bir neferde 2 silahla 400 cephane vermiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 267 B: 1)

Numune taburu sayısının hızlı şekilde artması karşısında taburun iaşesi konusunda çeşitli sıkıntılar yaşanmaya başlanmıştır. 22 Ağustos'ta Yörük Ali Efe Numune Taburu Kumandanlığına gönderdiği telgrafta, efradın idare ve iaşesi için Bozdoğan iaşe aşar ambarındaki zahirelerden istifade edilmesini bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:1 G: 175 B: 1) 19 Ağustos'ta Mustafa Kemal Paşa tarafından Muğla ve havalisine gönderileceği bildirilen Yarbey Nuri Bey'in 26 Ağustos'ta Bozdoğan'da bulunan Yörük Ali Efe'ye gönderdiği telgraftan Muğla'ya geldiği anlaşılmaktadır. Nuri Bey telgrafında Yörük Ali Efe, Mutasarrıf Bey ve Heyet-i Merkeziye üyeleri ile müzakere etme lüzumunu hissettiğini belirterek, askerin celb ve cemine kimsenin müdahale etmemesi için icab edenlere gerekli tebligatın gönderilmesini Yörük Ali Efe'den istemiştir. (ATASE Arş. YAED, K:3 G: 600 B: 1-2)

Numune Taburu Kumandanı Bahaddin, taburdan ayrılan ve Yamalak'a sevk edilmiş olan kuvveti kumanda etmek üzere hareket edeceğini, diğer bir emre kadar hat merkezini kendisi ile muhabere ederek tayin edeceğini Yörük Ali Efe'ye bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:1 G: 165 B:

1) 17 Eylül 1920 tarihinde Bahaddin Bey'in verdiği bilgiye göre özetle durum şöyledir: "*Numune Taburu her uğradığı yerde "Yörük Ali Efe kuvvetleri" namı altında pek büyük rağbet görmektedir. Buna karşı tabur fırkaca iaşe edilmediği gibi Heyet-i Milliyeler de iaşe konusunda isteksiz davranmaktadır. Şimdilik Bozdoğan, Karacasu ve Gazi köyden sağlanan iaşe ve para ile idare olunmaktadır. Üç gün sonra tamamen aç kalacaklardır.*" Yörük Ali Efe'ye gelişmeleri bu şekilde bildiren Bahaddin Bey, Muğla Heyet-i Merkeziyesi'ne bu konuda seri şekilde emir verilmesini istemiştir. (ATASE Arş. YAED, K:5 G: 868 B: 1-2)

Numune Taburu ile haberleşme bu şekilde devam ederken 1 Ekim 1920'de Yarengüme'de Seyyar Jandarma Tabur Kumandanı Molla Hasan'a gönderilen (Yörük Ali Efe tarafından gönderilmiş olsa gerektir) telgrafta "*cem ettiğiniz efradın hiçbir tarafa verilmeyerek Seyyar Jandarma Tabur kadrosuyla firar eden Numune tabur efradının kadro noksanını ikmal etmenizi ve bu iki taburun kumandasını tarafımdan vekil olarak sizin idare etmenizi ve icaba göre tertibata koymanızı velhasıl her ikisinin mümkün olduğu kadar süratle ikmaline himmet buyurmanızı iaşelerinin de şimdilik oralardan imkan derecesinden tedarik ve temin edilmesi*" bildirilerek, bu konunun Muğla ve Havalisi Kumandanlığına da yazıldığı belirtilmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 386 B: 1) 3 Ekim 1920 tarihinde Gazi köyünde Aydın Alayı teşkiline memur Necmettin Bey ve Ali Efe'nin Dayısı Mehmet tarafından Yörük Ali Efe'ye bir telgraf gönderilmiştir. Telgrafta Gazi köyüne geldikleri, Numune Taburunu da yanlarına alacakları ve halkın kendilerine büyük bir teveccüh gösterdikleri belirtilmiştir. Telgrafın devamında silah tedariki konusunda "*...Hali hazırda buraya gelirken 250'den fazla silah şubelerden topladık 100 kaddarda gelirken müsellağ efrad aldık. Buradaki köylerde layık-ı vechle taharriyat yapılacak olursa üç taburluk bir alayın silahını bulacağız. Hatta işittiğimize nazaran Karacasu civarında Zurnacı Mehmet Efe'nin köyünde 200 silah ile pek çok cephane olduğunu haber aldık. Bunların alınması için vakti zamanını bekliyoruz*" denilmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 377

B: 1-2) Mevcut efradın işlerinin temini için ise Kalem Reisi Nuri Bey'e telgrafla malumat verilmesi istenmiştir. Gazi köyünün dağlık olması iskan ve işe konusunu daha da zora soktuğu, kendileri için en uygun yerin Denizli olduğu yazılarak, bu konuda süratle emirlerini bekledikleri bildirilmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 377 B: 1-2) Yörük Ali Efe bu telgrafa verdiği cevapta Denizli halkının kendilerine karşı olan muhabbetinden memnuniyet duyduğunu belirterek, silah konusunun çok önemli olduğunu şu cümlelerle açıklamıştır: “...Silah taharriyatına fasıla vermeyiniz. Bu hususda bütün maharetinizi sarf ederek bir sızıltı çıkarmadan hemen işi bitiriniz. Kılıoğlu oraya yetişmeden bu silah meselesini kapatınız. Safiyane elinizden silah çıkarmayınız”. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 353 B: 1) Yörük Ali Efe aynı tarihte Havalı Kumandanı Nuri Bey'e, Milli Aydın Alayını teşkile memur Mehmet Efe ile Necmettin Efendinin 100 silahlı efrat ve 250'den fazla silahla, Molla Hasan'ın ise topladığı 300 kadar efratla Gazi köyünde bulunduğunu bildirilmiştir. Bu sayının her gün artmasından ve Gazi köyünün dağlık olmasından dolayı bunların Denizli'de iskan ile işlerinin temin edilmesinin uygun görülüp görülmediğini sormuştur. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 353 B: 1) Telgraflardan halkın elinde hala bir miktar silah bulunduğu anlaşılmaktadır. Silahların toplanma işinin Kılıoğlu gelmeden bitirilmesinin istenmesi, Kılıoğlu Hüseyin Efe'nin son zamanlardaki uygunsuz faaliyetlerinden olsa gerektir. Taburun Denizli'de ikametine izin verilmesinin istenmesi ise işe ve iskan konusunda yaşanan zorlukları göstermesi bakımından önemlidir.

6 Ekim 1920'ye gelindiğinde bölgedeki kuvvetlerin düzenli ordu birliklerine çevrilmesi yönünde faaliyetlerin arttığı görülmektedir. Muğla Havalisi Komutanı Mehmet Nuri'nin Yörük Ali Efe'ye gönderdiği telgrafta verdiği bilgiye göre, Numune ve Seyyar Taburların işleri için ordudan havale talep edilmiştir. Ordunun son aldığı karar gereği bu taburlar da diğer nizamiye taburları gibi işe edilecektir. Aksi şekilde işe teminine teşebbüs eden her şahsa vatan haini nazarıyla bakılacaktır. Mahsusat havalesinin gelmesiyle 57. Fırkaya verilmek üzere işe şimdilik bu firkadan temin edilecektir. “Bu taburların bir an evvel tertip ve teşkilatına nihayet verilmesini rica ederim” diyen Mehmet Nuri Bey, bu suretle Kuva-yı Milliye döneminin kapanacağını açık işaretini vermiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 341 B: 1)

Mehmet Nuri Bey'in telgrafından bir gün sonra Yörük Ali Efe tarafından Nuri Bey'e bir telgraf yazılmıştır. Telgrafın içeriğine bakıldığında Nuri Bey'in telgrafının henüz Yörük Ali Efe'ye ulaşmadığı anlaşılmaktadır. 6 Ekim 1920 tarihli telgrafa göre; Ankara Dahiliye ve Maliye Vekaletinden hükümetlere gelen emirlerde Heyet-i Milliyelerin tüm gelirleri kesilmiştir. Hükümetin kestiği varidata karşı teşkil eden ve edecek olan kıtaatın işe ve idareleri temin edilmemiştir. Çine Heyet-i Milliyesinde beş para kalmamıştır. Cepheye sevk edilen tabura harcanan masraf ise tamamen borçla yapılmıştır. Yörük Ali Efe'nin maiyetinde bulunan erlerin hayvanının üç gündür yemi dahi kalmamıştır. Yörük Ali Efe mevcut durumdaki çaresizliklerinin bir an evvel giderilmesi için gerekenlerin yapılmasını telgrafının sonunda şu şekilde belirtmiştir: “Eğer maksat heyetlerin seddi ise bir gün evvele (kalmayın) her kez kendi işine baksın. Bizde her şeyden sarf-ı nazar edelim. Şu yoksunluğa karşı bir çare düşünülmesini ve mademki biz bir kıtaati muntazam ve bir kolordu malı olarak tanınıyoruz buradaki şubeye emir verilsin işe ambarlarından erzak zahire alınında hayvanat ve efradımızın işesi temin edilmiş olsun. Bu babda cevabınıza muntazırım”. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 341 B: 1) Mehmet Nuri Bey, Yörük Ali Efe'nin telgrafını almış olsa gerektir ki 27 Ekim tarihinde Efe'ye gönderdiği telgrafta “tertip ve tanzim edilen taburların işesi için keder ve endişe yapmayınız” diyerek, işenin temini konusunda daha önceki telgrafında belirttiği şeyleri tekrar etmiştir. Nuri Bey ayrıca Molla Hasan'ın Acıbadem'de bir suçluyu çıkarmaya çalışmasından ve Hüseyin Efe'nin yollarda yaptığı uygunsuz hareketlerden yakılarak “bir çare gösteriniz oğlum” demiştir. Bu taburların bir an evvel Gazi köyünde ve Duacılar'da içtima ettiği takdirde her türlü eksikliklerinin peyderpey giderileceği gibi bu fenalıkların da zuhurunun engellenmiş olacağını belirten

Nuri Bey “Çine’de maiyetinizde bulunan efrat ve hayvan miktarının acilen inbası mütemennadır aziz oğlum” diyerek, gereken tüm tedbirleri almaya çalıştığını göstermiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 336 B: 1-2)

Nuri Bey’le Yörük Ali Efe arasındaki haberleşme bu şekilde devam ederken, Tavas’tan Seyyar Jandarma Tabur Kumandanı Molla Hasan “buradaki bizim Seyyar Jandarma Taburunu Aydın Alayı’na vermek için emir verdiniz mi?” diyerek durumu Yörük Ali Efe’den sormuştur. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 351 B: 1) Yörük Ali Efe verdiği cevapta Nuri Bey’in uygun görmesi üzerine Seyyar Jandarma’ya lüzum kalmadığından Seyyar Jandarma namının kaldırıldığını ve taburların mevcutlarının doldurularak Aydın Alayının teşkil edileceğini bildirmiştir. (ATASE Arş. YAED, K:2 G: 354 B: 1) Teşkil edilen bu taburlar bölgeye gönderilen komutanların da gayretleri ile belli bir düzene konmuş ve yavaş yavaş bir plan çerçevesinde ordu birlikleri içine dahil edilmiştir. Bu süre içerisinde birliklerin iâşe ve ikmalinde çeşitli sıkıntılar yaşanmaya devam etmiş olmakla birlikte, bu zor günler vatanseverlerin gayretli çalışmaları ile aşılabılmıştır.

Sonuç

Düzenli Yunan ordusu karşısında Kuva-yı Milliye birliklerinin etkili olamaması, yeni birliklerin oluşturulmasını zorunlu hale getirmiştir. Ali Fuat Paşa’nın emirleri doğrultusunda neferlerin kaç tarihli doğumlular arasından, ne şekilde toplanacağı belli bir düzene konulmaya çalışılmıştır. Başlangıçta yeni oluşturulan kuvvetlerin iâşe ve iskanı konusunda bazı karışıklıklar yaşandıysa da gerek Yörük Ali Efe’nin, gerekse bölgeye gönderilen komutanların sağduyulu ve sabırlı çalışmaları sonucu zorluklar aşılabılmıştır. Ayrıca bu sıkıntıların aşılmasında Yörük Ali Efe’nin mevcut durum ve gelişmeler konusunda askeri makamları sürekli haberdar etmiş olması da önemli ölçüde etkili olmuştur.

Kaynaklar

A- Arşiv

- ATASE Arş. YAED, K:1 G: 146 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:1 G: 165 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:1 G: 175 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 237 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 242 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 265 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 267 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 270 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 278 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 336 B: 1-2.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 353 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 341 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 351 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 354 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 377 B: 1-2.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 386 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:2 G: 416 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:3 G: 584 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:3 G: 600 B: 1-2.
- ATASE Arş. YAED, K:3 G: 604 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:3 G: 607 B: 1-2.
- ATASE Arş. YAED, K:3 G: 609 B: 1.
- ATASE Arş. YAED, K:3 G: 612 B: 1-2.

F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi 2012-22/2

ATASE Arş. YAED, K:3 G: 631 B: 1-2-3.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 649 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 664 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 667 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 699 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 675 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 700 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 710 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 715 B: 1-2.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 727 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 731 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:4 G: 735 B: 1.

ATASE Arş. YAED, K:5 G: 868 B: 1-2.

B- Kitaplar ve Makaleler

AKER, M. Şefik (2006). 57. **Tümen ve Aydın Milli Mücadelesi (1918-1920)**, Yayına Hazırlayan: A. Tetik, A. Seven, M. Y. Canbaz, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara.

AKIN, Veysi (2006). “*Nazilli Cephesinde Sarayköy Müfrezesi*”, **Milli Mücadele’de Nazilli Cephesi Ve Önderleri**, Aydın Tarih Grubu Yayını, Aydın.

APAK, Rahmi (1990). **İstiklal Savaşında Garp Cephesi Nasıl Kuruldu?**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

AYDINEL, Sıtkı (2008). **Güneybatı Anadolu’da Kuva-yı Milliye Hareketi**, Vadi Yayınları, Ankara.

BAŞARAN, Mehmet (2006). **Milli Mücadelede Çine Heyet-i Milliyesi (1919-1920)**, Mor Ajans, İstanbul.

ÇELEBİ, Mevlüt (2007). “*İtalyan Kaynaklarında Yörük Ali Efe*”, **Milli Mücadelede Aydın Sancağı Ve Yörük Ali Efe**, Aydın Belediyesi Kültür Yayını, s. 107-116.

DEMİRAYAK, Sadettin (2007). **Kuva-yı Milliye’nin Aydın’da Doğuşu**, Aydın.

GÖKBEL, Asaf (1964). **Milli Mücadelede Aydın**, Coşkun Matbaa, Aydın.

KASALAK, Kadir (1998). “*Kuva-yı Milliye’nin Askeri Açından Etüdü*”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, S.42, C. XIV, s.1-13.

KÖSTÜKLÜ, Nuri (1999). **Milli Mücadelede Denizli, Isparta, Burdur Sancakları**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

PANCAR, Emine (2012). “*Yörük Ali Efe Kuvvetleri Ve Demirci Mehmet Efe Kuvvetleri Arasında Çatışma (19 Ağustos 1920)*”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 1, C. 22, s. 257-264.

TEKELİ, İlhan - İLKİN, Selim (1989). **Ege’deki Sivil Direnişten Kurtuluş Savaşına Geçerken Uşak Heyet-i Merkeziyesi ve İbrahim (Tahtakılıç) Bey**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Türk İstiklal Harbi: I Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı (1962). Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Harp Tarihi Dairesi Resmi Yayınları, Ankara.

TÜRKMEN, Zekeriya (2001). **Mütareke Döneminde Ordunun Durumu ve Yeniden Yapılanması (1918-1920)**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.